

Hangon kulttuurilautakunnalle,

Nimeni on Jan Fast, olen suomalainen arkeologi ja väitöskirjatutkija Helsingin yliopistossa. Vuodesta 2017 lähtien olen tutkinut Hangon kylpyläpuistossa sijaitsevaa kenraali *Sergei Kabanovin maanalaista komentokeskusta* arkeologisin kaivauksin. Kaivauksiin on vuosien saatossa osallistunut useita arkeologeja, arkeologian opiskelijoita, historiasta ja arkeologiasta kiinnostuneita kansalaisia sekä koululaisia Hangosta, Raaseporista ja Helsingistä. Kaivauksia ovat rahoittaneet *Hangö Sparbanksstiftelse*, *Thure Galléns stiftelse*, *Hangö Sommaruni* ja ennen kaikkea *Kari Karvinen* jonka 50 000 euron avustus on ollut ratkaisevassa roolissa monitieteisen tutkimuksen läpiviemiseksi.

Kari Karvisen ja minun toiveeni on alusta alkaen ollut, että komentokeskuksen jäännökset voisivat kaivausten jälkeen jäädä näkyville ja täten toimia matkailunähtävyytenä ja paikkana, jossa Hangon toisen maailmansodan aikaista dramaattista historiaa voisi esitellä yleisölle ja hyödyntää kouluopetuksessa.

Hangon Casinolla järjestettiin 24.8.2023 tapaaminen, jossa käytiin läpi erilaisia mahdollisuuksia yllä mainitun hankkeen toteuttamiseksi. Tapaamiseen osallistui allekirjoittaneen lisäksi Kari Karvinen, Hangon rintamamuseon johtaja Jörgen Engroos, Hangon museon johtaja Laura Lotta Andersson, Hangon kulttuurijohtaja Jennika Friman sekä Hangon kulttuurilautakunnan puheenjohtaja Kai Kankaristo.

Tapaamisessa esitin, että Kabanovin komentokeskuksen ulko- ja väliseinien ylimmät tiilikerrokset jätetään näkyviin tutkimusten päätyttyä. Kaivannon reunoja loivennetaan amfiteatterimaiseksi niin että kävijä voi laskeutua polkua myöten itse raunioon ja siellä tutustua komentokeskuksen eri osiin (operatiivinen huone, Kabanovin huone, radistien huone jne.). Rakennuksen lattiataso peitetään punaisella graniittisoralla ja loivennettujen reunojen kohdalle kylvetään nurmikkoa. Jäännöksen viereen tulee infopiste, jossa kerrotaan Hangon toisen maailmansodan historiasta sekä itse komentokeskuksesta ja sen tutkimuksista 2017 ja 2019–2023.

Tapaamisen päätteeksi ehdotin suunnitelman esille ottamista ja käsittelyä Hangon kulttuurilautakunnan seuraavassa kokouksessa. Kari Karvinen, Jörgen Engroos ja minä esittelemme tarvittaessa mielellämme suunnitelman yksityiskohtia Hangon kaupunginhallitukselle sopivana ajankohtana syksyllä 2023. Toiveenamme on, että tämä Euroopan mittakaavassa tärkeä toisen maailmansodan aikainen sotahistoriallinen matkailunähtävyys voitaisiin vihkiä käyttöön 2024, Hangon 150 v-juhlavuonna.

Hangossa 26.8.2023.

Jan Fast FM, arkeologi

jan.fast@helsinki.fi

0503390058